

Förtroendet för Finansinspektionen

Nora Oleskog Tryggvason, Annika Bergström och Jonas Ohlsson
[SOM-rapport nr 2014:14]

Innehållsförteckning

Information om den nationella SOM-undersökningen.....	2
Undersökningens uppläggning.....	2
Svarsfrekvens och bortfall.....	3
Tabell 1 Förtroende för Finansinspektionen 2010-2013 (procent; balansmått)	5
Tabell 2 Förtroende för samhällsinstitutioner och grupper 2013 (procent; balansmått)	6
Tabell 3 Förtroende för Finansinspektionen 2010-2013 (procent; balansmått)	7
Tabell 4 Förtroende för Finansinspektionen efter bakgrundsfaktorer 2013 (procent; balansmått).....	8
Tabell 5 Förtroende för Finansinspektionen efter politisk orientering 2013 (procent; balansmått).....	9
Tabell 6 Förtroende för Finansinspektionen efter nyhetsvanor 2013 (procent; balansmått)	10
Tabell 7 Förtroende för Finansinspektionen efter särskilda bakgrundsfaktorer 2013 (procent; balansmått).....	11
Figur 1 Stort respektive litet förtroende för Finansinspektionen 2010-2013 (procent)	12

De nationella SOM-undersökningarnas upplägg, 1986–2013

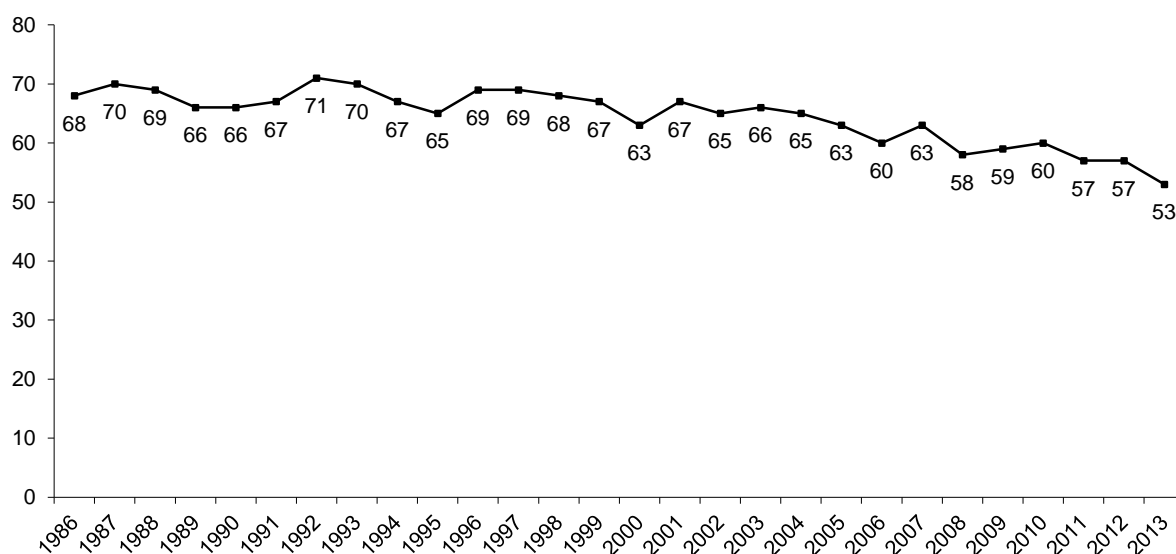
År	Urvalsmetod	Antal formulär	Total urvalsstorlek	Medborgarskap	Åldrar
1986	Systematiskt sannolikhetsurval	1	2 500	Både sv. & utl.	15–75 år
1987–1988	"	"	"	Endast sv.	"
1989	"	"	"	Både sv. & utl.	"
1990–1991	"	"	"	Endast sv.	"
1992–1995	"	"	2 800	Både sv. & utl.	15–80 år
1996	"	"	28 411	"	"
1997	"	"	2 800	"	"
1998	"	2	5 600	"	16–80 år ²
1999	"	"	"	"	15–80 år
2000–2005	"	"	6 000	"	15–85 år
2006	"	"	6 000	"	"
2007–2008	"	"	6 000	"	"
2009–2011	"	3	9 000	"	16–85 år
2012	"	4	12 000	"	"
2013	"	5	17 000	"	"

Kommentar: ¹Gruppen 15-åringar var inte inkluderade i det ursprungliga urvalet utan tillfördes i efterhand undersökningens första urval om 2 800 personer. ²Gruppen 15-åringar var inte inkluderade i urvalet.

Svarsfrekvens och bortfall

SOM-undersökningarna har sedan starten 1986 haft en relativt hög svarsfrekvens. För samhällsvetenskapliga postenkäter har svarsfrekvensen brukat ligga på mellan 60 och 70 procent, men det har under senare år blivit svårare att nå dessa nivåer. Figuren nedan illustrerar förändringen i svarsmönster för den nationella SOM-undersökningen år 1986–2013.

Svarsfrekvens i den nationella undersökningen, 1986–2013 (procent av nettourvalet)

Svarande och bortfall i den nationella SOM-undersökningen 2013

	Formulär 1	Formulär 2	Formulär 3	Formulär 4	Formulär 5	Totalt
Ursprungligt urval (brutto)	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400	17 000
Bortdefinierade (naturligt bortfall)	221	223	241	216	226	1 127
Nettourval	3 179	3 177	3 159	3 184	3 174	15 873
Ej anträffade/svarsvägrare	1 535	1 471	1 531	1 559	1 371	7 467
Antal svarande	1 644	1 706	1 628	1 625	1 803	8 406
Svarsfrekvens: brutto	48 %	50 %	48 %	48 %	53 %	49 %
Svarsfrekvens: netto	52 %	54 %	52 %	51 %	57 %	53 %

Kommentar: Med naturligt bortfall avses adress okänd, avflyttad; sjuk, institutionell vård; bortrest under fältperioden, studier/militärtjänstgöring på annan ort; ej svensktalande, ej kommunikerbar; bosatt/studerar/arbetar utomlands; förståndshandikappad; avliden.

Svarsfrekvensen (netto) för den nationella SOM-undersökningen 2013 är 53 procent; 52 procent för formulär 1, 54 procent för formulär 2, 52 procent för formulär 3, 51 procent för formulär 4 och 57 procent för formulär 5.

Det finns skillnader i svarsbenägenhet hos olika grupper av respondenter i SOM-undersökningarna. Kvinnor svarar exempelvis i större utsträckning än män. Den största skillnaden i svarsmönster finner vi mellan åldersgrupper. Svarsviljan hos personer över 50 år är stabil över tid medan de yngre åldersgrupperna dalar i svarsfrekvens. Den mest svarsvilliga gruppen utgörs av 70–79 åringar medan svarsviljan är lägst bland 16–19 åringar.

SOM-institutet har i samverkan med Finansinspektionen undersökt svenskarnas förtroende för myndigheten, hur detta har utvecklats över tid och hur det ser ut i olika befolkningsgrupper.

Information om den nationella SOM-undersökningen

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför varje höst sedan 1986 en nationell frågeundersökning i syfte att kartlägga den svenska allmänhetens vanor och attityder på temat Samhälle, Opinion och Medier. Data samlas in via postala och webbaserade enkäter, och varje undersökning genomförs under i huvudsak samma förutsättningar för att resultaten från de olika åren ska vara jämförbara.

SOM-institutet är en samverkan mellan två forskningsenheter vid Göteborgs universitet: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG) samt Statsvetenskapliga institutionen. En rad forskningsprojekt samverkar med SOM-undersökningarna – flertalet med förankring i någon av dessa institutioner – men även externa projekt och andra aktörer deltar regelbundet.

Resultaten från SOM-undersökningarna redovisas i årliga publikationer där de medverkande forskarna presenterar analyser baserade på de senaste resultaten. En utförlig metoddokumentation från den nationella SOM-undersökningen 2013 kommer att publiceras i Vernerdotter, Frida "Den nationella SOM-undersökningen 2013", i Bergström, Annika & Oscarsson, Henrik (red.) *Mittfåra & marginal*, som ges ut av SOM-institutet och presenteras i juni 2014.

Undersökningens uppläggning

Den nationella SOM-undersökningen har sedan starten 1986 genomförts i form av en postenkät riktad till ett systematiskt sannolikhetsurval av Sveriges befolkning. Från och med 2009 års undersökning är åldersintervallet 16–85 år.¹ Utländska medborgare har ingått i urvalet sedan 1992.

Omfattningen av undersökningen har ökat efterhand både vad gäller antalet frågor och antalet svarspersoner. 2013 utgjordes den nationella SOM-undersökningen av fem parallella riksrepresentativa delundersökningar, vilka baseras på ett urval om vardera 3 400 personer, dvs. totalt 17 000 personer. Datainsamlingen för de fem formulären genomfördes under identiska förutsättningar. I formulär 1 är frågornas tonvikt på politik och samhälle; formulär 2 har tonvikt på frågor om medier och kultur; formulär 3 på livsstil och hälsa; formulär 4 på ekonomi och välfärd. Ungefär en fjärdedel av frågorna är gemensamma för samtliga fyra formulär. Formulär 5 utgör en blandning av de fyra övriga med ett mindre format samt färre frågor.

Frågorna om Finansinspektionen ingick i formulär 4.

Fältarbetet för den nationella undersökningen följer i huvudsak samma upplägg år från år. Huvuddelen av datainsamlingsarbetet genomförs under hösten. Enkäten skickas ut i slutet av september månad. Sedan 2012 har respondenterna även givits möjlighet att svara via webben. Under fältperioden genomförs successivt en serie påminnelseinsatser postalt och per telefon. Fältarbetet avslutas senast under februari månad. Redan vid novemberens utgång har i allmänhet drygt 90 procent av dem som slutligen kommer att medverka skickat tillbaka sin enkät.

¹ I de nationella SOM-undersökningarna 2000–2008 var åldersintervallet 15–85 år; 1992–1999 15–80 år; 1986–1991: 15–75 år.

Tabell 1 Förtroende för Finansinspektionen, 2010-2013 (procent; balansmått)

	Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	Förtroendebalans bland svarande
2010	8	29	37	6	2	18	100	1 585	+29
2011	8	30	37	6	2	17	100	1 517	+30
2013	5	29	36	7	4	19	100	1 663	+23

Kommentar: Frågan lyder 'Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande institutioner och grupper sköter sitt arbete?' följt av 21 institutioner/grupper. 'Finansinspektionen' inkluderas i en följdfråga som lyder 'Ange också hur stort förtroende du har för följande institutioner/organisationer:', där 'Finansinspektionen' ingår som en av sju institutioner/organisationer. Svarsalternativen är 'mycket stort förtroende'; 'ganska stort förtroende'; 'varken stort eller litet förtroende'; 'ganska litet förtroende'; 'mycket litet förtroende' samt 'ingen uppfattning'. Procentandelarna baseras på de som besvarat frågan. Förtroendebalans bland dem med åsikt avser andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska stort förtroende' minus andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska litet förtroende'. Frågan ingick ej i undersökningen år 2012.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2010-2013.

Tabell 2 Förtroende för samhällsinstitutioner och grupper, 2013 (procent; balansmåt)

	Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroendebalans bland dem med åsikt
Riksbanken	9	39	40	9	3	100	4 797	+36
Finansinspektionen	7	36	44	8	5	100	1 343	+30
Läkemedelsverket	8	36	40	10	6	100	2 884	+28
Riksdagen	5	34	43	13	5	100	4 545	+21
Regeringen	9	35	32	16	8	100	6 076	+20
Bankerna	4	26	35	24	11	100	8 190	-5

Kommentar: Frågan lyder 'Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande samhällsinstitutioner och grupper sköter sitt arbete?', följt av 21 institutioner/grupper. Svartalternativen är 'mycket stort förtroende'; 'ganska stort förtroende'; 'varken stort eller litet förtroende'; 'ganska litet förtroende'; 'mycket litet förtroende'. 'Läkemedelsverket' och 'Finansinspektionen' inkluderas i en följdfråga som lyder 'Ange också hur stort förtroende du har för följande institutioner/organisationer:', där ingår som en av sju institutioner/organisationer. Svartalternativen är 'mycket stort förtroende'; 'ganska stort förtroende'; 'varken stort eller litet förtroende'; 'ganska litet förtroende'; 'mycket litet förtroende' samt 'ingen uppfattning'. 19% svarade 'ingen uppfattning' om 'Finansinspektionen' och 12% svarade 'ingen uppfattning' om 'Läkemedelsverket'. Dessa är inte med i basen då procentandelarna baseras på de som besvarat frågan och som har en uppfattning. Förtroendebalansen avser andelen som svarat 'mycket stort' eller 'ganska stort förtroende' minus andelen som svarat 'mycket litet' eller 'ganska litet förtroende'. Rangordningen i tabellen följer förtroendebalansen.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2013.

Tabell 3 Förtroende för Finansinspektionen, 2010-2013 (procent; balansmått)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans
<i>Samtliga som besvarat frågan</i>	2010	8	29	37	6	2	18	100	1 585	+29
	2011	8	30	37	6	2	17	100	1 517	+30
	2013	5	29	36	7	4	19	100	1 663	+23
<i>Samtliga med en uppfattning¹</i>	2010	10	36	45	7	2	-	100	1 301	+37
	2011	10	36	44	8	2	-	100	1 252	+36
	2013	7	36	44	8	5	-	100	1 343	+30

Kommentar: Finansinspektionen var inte med i 2012 års mätning. ¹De som angivit att de saknar uppfattning är exkluderade ur analysen.

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2010-2013.

Tabell 4 Förtroende för Finansinspektionen efter bakgrundsfaktorer, 2013 (procent; balansmätt)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	Förtroendebalans bland svarande
<i>Samtliga</i>		5	29	36	7	4	19	100	1 663	+23
<i>Kön</i>	Kvinna	4	26	38	5	3	24	100	867	+22
	Man	6	32	34	8	6	14	100	794	+24
<i>Ålder</i>	16–29 år	3	21	40	7	3	26	100	244	+14
	30–49 år	5	32	34	7	4	18	100	457	+26
	50–64 år	6	31	37	6	5	15	100	467	+26
	65–85 år	5	29	34	7	3	22	100	495	+24
<i>Utbildning¹</i>	Låg	2	22	37	8	4	27	100	317	+12
	Medellåg	4	25	37	8	5	21	100	471	+16
	Medelhög	6	36	37	6	3	12	100	358	+33
	Hög	8	33	34	5	3	17	100	486	+33
<i>Beskrivning av det egna hemmet</i>	Arbetarhem	3	21	38	9	6	23	100	680	+9
	Jordbrukarhem	(6)	(34)	(30)	(9)	(4)	(17)	(100)	47	+27
	Tjänstemannahem	6	35	38	6	2	13	100	567	+33
	Högre tj.mannahem	11	47	25	2	4	11	100	132	+52
	Företagarhem	8	32	33	5	4	18	100	137	+31
<i>Boende-område</i>	Ren landsbygd	6	24	36	8	4	22	100	266	+18
	Mindre tätort	4	27	35	7	6	21	100	301	+18
	Stad/större tätort	6	32	35	6	3	18	100	801	+29
	Sthlm/Gbg/Malmö	6	30	38	6	4	16	100	269	+26
<i>Geografisk uppväxt</i>	I Sverige	5	30	37	6	4	18	100	1 433	+25
	Annat land i Norden	(0)	(37)	(35)	(5)	(10)	(13)	(100)	40	+22
	Annat land i Europa	12	16	23	14	6	29	100	51	+8
	Land utanför Europa	(7)	(32)	(32)	(5)	(5)	(19)	(100)	41	+29
<i>Tillit till andra människor²</i>	Låg (0–4)	4	17	35	10	10	24	100	261	+1
	Mellan (5–7)	5	28	38	7	3	19	100	693	+23
	Hög (8–10)	6	35	35	5	2	17	100	664	+34

Kommentar: För frågans lydelse, se tabell 1. Siffror inom parentes baseras på mindre än 50 svarande personer och bör betraktas med försiktighet. ¹Låg = ej fullgjord obligatorisk skola eller grundskola, Medellåg = gymnasium, folkhögskola eller motsvarande, Medelhög = eftergymnasial utbildning, men ej examen från högskola/universitet, Hög = examen från högskola/universitet. ²Frågan lyder: 'Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?' Därefter följer en elvgradig skala från 0-10 där 0 motsvarar 'Det går inte att lita på människor i allmänhet' och 10 'Det går att lita på människor i allmänhet'.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2013.

Tabell 5 Förtroende för Finansinspektionen efter politisk orientering, 2013 (procent; balansmått)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	Förtroendebalans bland svarande
<i>Samtliga</i>		5	29	36	7	4	19	100	1 663	+23
<i>Politiskt intresse</i>	Mycket intresserad	14	35	29	7	5	10	100	221	+37
	Ganska intresserad	5	34	35	7	4	15	100	718	+28
	Inte särskilt intresserad	2	24	41	6	3	24	100	566	+17
	Inte alls intresserad	1	14	32	9	7	37	100	114	-1
<i>Ideologisk orientering¹</i>	Klart till vänster	3	20	38	10	6	23	100	191	+7
	Något till vänster	5	29	35	8	3	20	100	403	+23
	Varken till vä eller hö	4	22	38	7	5	24	100	484	+14
	Något till höger	7	41	33	5	2	12	100	408	+41
	Klart till höger	10	33	35	3	3	16	100	156	+37
<i>Partisympati</i>	Vänsterpartiet	3	19	39	10	5	24	100	108	+7
	Socialdemokraterna	4	24	37	7	5	23	100	513	+16
	Miljöpartiet	4	29	38	5	3	21	100	178	+25
	Centerpartiet	5	33	36	10	0	16	100	58	+28
	Folkpartiet	6	40	32	5	1	16	100	85	+40
	Kristdemokraterna	6	36	39	3	3	13	100	71	+36
	Moderaterna	7	42	32	5	3	11	100	395	+41
	Sverigedemokraterna	6	17	41	5	8	23	100	128	+10

Kommentar: ¹Frågan lyder: 'Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster–högerskala. Var någonstans skulle du placera dig själv på en sådan skala?'

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2013.

Tabell 6 Förtroende för Finansinspektionen efter nyhetsvanor, 2013 (procent; balansmått)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	Förtroendebalans bland svarande
<i>Samtliga</i>		5	29	36	7	4	19	100	1 663	+23
<i>Tittande på</i>	Dagligen	6	31	33	7	5	18	100	568	+25
<i>Aktuellt/Rapport</i>	5–6 ggr/v	5	32	39	6	4	14	100	245	+27
	3–4 ggr/v	4	31	37	9	3	16	100	253	+23
	1–2 ggr/v	6	27	39	6	2	20	100	240	+25
	Mer sällan	4	25	38	4	4	25	100	191	+21
	Aldrig/ej svar	2	22	31	9	7	29	100	166	+8
<i>Morgontidningsläsning¹</i>	6–7 dgr/v	4	24	33	2	5	32	100	87	+21
	4–5 dgr/v	4	32	35	10	3	16	100	163	+23
	1–3 dgr/v	6	32	37	6	3	16	100	899	+29
	Ej regelb./ej svar	5	24	35	7	6	23	100	514	+16
<i>Kvällstidningsläsning på nätet</i>	6–7 dgr/v	7	33	38	6	3	13	100	373	+31
	3–5 dgr/v	2	34	32	10	4	18	100	225	+22
	1–2 dgr/v	7	25	41	7	3	17	100	194	+22
	Mer sällan	3	32	37	4	3	21	100	282	+28
	Aldrig/ej svar	5	24	34	7	6	24	100	589	+16

Kommentar: ¹Morgontidningsläsning avser läsning av papperstidning.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2013.

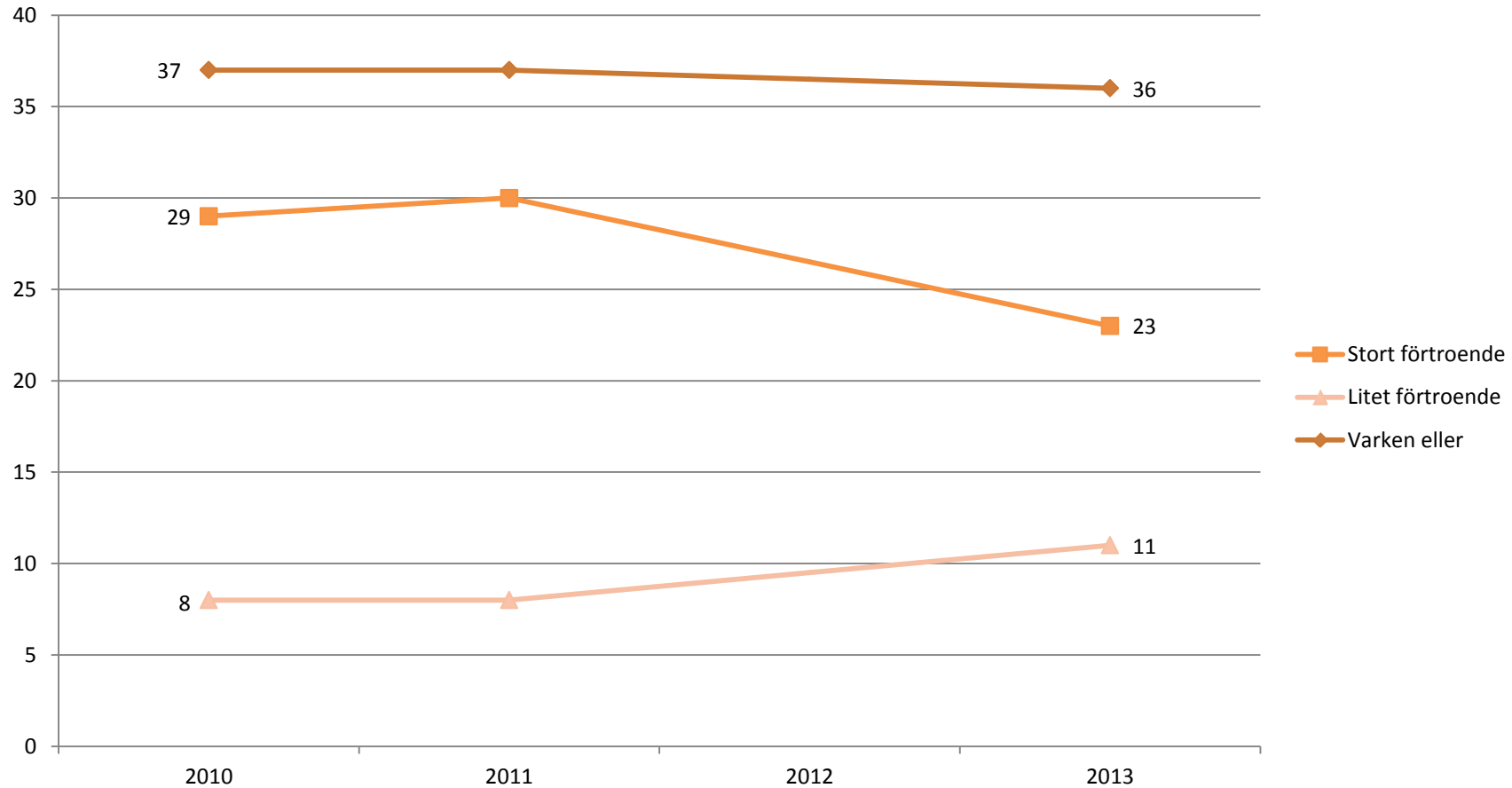
Tabell 7 Förtroende för Finansinspektionen efter särskilda bakgrundsfaktorer, 2013 (procent; balansmätt)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroendebalans bland svarande
<i>Samtliga</i>		7	36	44	8	5	100	1 343	+30
<i>Företagsledande-position</i>	Företagsledande tjänsteman	14	47	26	10	3	100	70	+48
	Företagare m. anställda ¹	11	38	40	4	7	100	53	+38
<i>Förtroende för bankerna</i>	Mycket stort förtroende	(20)	(46)	(29)	(2)	(3)	(100)	41	+61
	Ganska stort förtroende	11	45	39	3	2	100	360	+51
	Varken stort eller litet	4	34	53	6	3	100	502	+29
	Ganska litet förtroende	5	37	41	13	4	100	292	+25
	Mycket litet förtroende	4	17	37	19	23	100	140	-21
<i>Förtroende för storföretagen</i>	Mycket stort förtroende	(48)	(19)	(19)	(5)	(9)	(100)	21	+53
	Ganska stort förtroende	13	55	28	2	2	100	291	+64
	Varken stort eller litet	4	35	53	6	2	100	644	+31
	Ganska litet förtroende	4	27	43	18	8	100	276	+5
	Mycket litet förtroende	1	14	40	19	26	100	94	-30
<i>Svensk ekonomi senaste 12 mån²</i>	Förbättrats	10	54	28	5	3	100	156	+56
	Förblivit ungefär samma	6	36	47	8	3	100	756	+31
	Försämrats	5	31	45	10	9	100	322	+17
<i>Svensk ekonomi kommande 12 mån³</i>	Förbättras	11	46	32	4	7	100	175	+46
	Förbli ungefär samma	6	39	44	8	3	100	765	+34
	Försämras	5	28	48	11	8	100	299	+14

Kommentar: Siffror inom parentes baseras på mindre än 50 svarande personer och bör betraktas med försiktighet. ¹Här ingår alternativen 'Företagare: 1–9 anställda' och 'Företagare: 10 eller fler anställda'. ²Frågan lyder: 'Hur har enligt din mening nedanstående ekonomiska förhållanden förändrats under de senaste 12 månaderna?' där en av de tre följdfrågorna avser 'Den svenska ekonomin'. ³Frågan lyder: 'Hur tror du att ekonomin kommer att förändras under de kommande 12 månaderna?' där en av de tre följdfrågorna avser 'Den svenska ekonomin'.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2013.

Figur 1 Stort respektive litet förtroende för Finansinspektionen, 2010-2013 (procent)

Kommentar: Stort respektive litet förtroende avser andelen som svarat 'mycket stort' eller 'ganska stort' respektive 'mycket litet' eller 'ganska litet förtroende'. Frågan ingick ej i undersökningen år 2012.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2010-2013.

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen nationella och lokala frågeundersökningar och anordnar seminarier på temat Samhälle, Opinion och Medier.

SOM-institutet | Seminariegatan 1B | Box 710, 405 30 Göteborg
031 786 3300 | info@som.gu.se | www.som.gu.se

